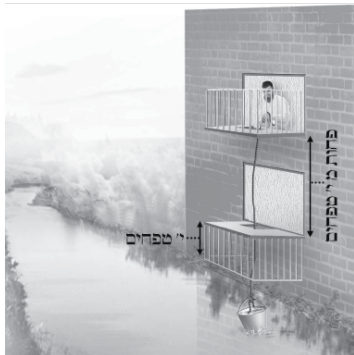

הלכות שפת סימן שנה שנו

ביאורים ומוספים

מזם יורד הדלי שלה דרך נקב גזוזטרא התחתונה³¹.

31) כזה

[שו"ע ס"ה]

היו שתי גזוזטראות זו למעלה מזו, משוכה זו מכנגד זו מעט ואינה רחוקה מכנגדה ארבעה טפחים, בין אם עומדת תוף עשנה זו לזו בין יש ביניהם יותר מגובה עשור אמות וכו', וכל-שכן אם עשו שתיהן לתחתונה ששתיהן אסורות עד שיצרכו²⁸.

28) כזה

סימן שנו

דין אמת המים העוברת בחצר

[משנ"ב ס"ק א]

ואינה נמשכת מבחוץ¹.

1) ואם היא יוצאת רק מצד אחד של החצר, ראה להלן (ס"ק ז), ובמה שכתבנו שם.

[משנ"ב ס"ק ב]

דבשעור זה נעשו המים רשות לעצמך² ושם פרמלית עליהם³.

2) ואם החריץ עמוק י' ורחב ד' אבל המים שבתוכו אינם עמוקים י' ורחבים ד', או באופן שהמים עמוקים י' טפחים אבל מחיצת החריץ אינה י' טפחים [כגון שחלק מן המחיצה אינו בשיפוע המתלקט י' טפחים מותר ד' אמות, שאינו נחשב מחיצה], נחלקו האחרונים אם הדבר תלוי בעומק מחיצת החריץ או בעומק המים. בשו"ת חתם סופר (או"ח סי' פז) כתב, שהדבר תלוי בעומק מחיצת החריץ ולא בעומק המים. מאידך, בשו"ת ישועות מלכו (או"ח סי' טז) כתב, שרק באופן שגם מחיצת החריץ עמוקה י' וגם המים עמוקים י', אז הוא נחשב לכרמלית ואין ממלאים ממנו. וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק ז), שהחזו"א ביאר שהראשונים נחלקו האם עצם החריץ מחשיב את המקום לכרמלית, או רק משום שמים עוברים בתוכו מצד לצד. והבאנו שם את דעת האבני נור, שלכל השיטות אין החריץ עצמו מחשיב את המקום לכרמלית.

3) ואף שיש מחיצות לחצר משני צידי אמת המים, אין מחיצות אלו מועילות להבדיל בין חלק האמה שתוך החצר לחלק שמחוץ לחצר כדון כל רוח רביעית של רשות שדי לגודרה בבי' פסים, כיון שהאמה נותנת כמקום בפני עצמו, ובתוכה אין מחיצות כלל ברוח הרביעית. וסברת דין זה תבאר להלן (ס"ק ז) ובמה שכתבנו שם.

[ביה"ל ד"ה העוברת בחצר]

דאם הוא משער שיתעצב המים רק משך יום או יומים. לא גזרו על זה שיהיה פרמלית. וצריך עיין⁴.

4) דעת החזו"א (או"ח סי' קד ס"ק ג) שאין לחלק בזה, אלא אפילו המשך במילואים עמוד 7

[משנ"ב ס"ק מ]

אבל אם היו רחוקים ארבעה טפחים, אם-כן מפורצה בעל התהותן להשתמש בגזוזטרא העליונה צריך לזרק דלי שלו באויר להלאה דרך ארבעה טפחים²⁹.

29) כזה

[משנ"ב ס"ק מז]

דברחוקה מכנגדה במשך רחב הפתל ארבעה טפחים, שוב לא אסרי אהר"י³⁰.

30) והיינו דוקא כששתי הגזוזטראות רחוקות זו מזו ד' טפחים, אבל אם הן סמוכות זו לזו בתוך ד' טפחים, כתב החזו"א (או"ח סי' קב ס"ק טו) שבני הגזוזטראות אוסרים זה על זה אפילו אם הנקב שדולים משם רחוק לאחת מהן יותר מד' טפחים. ופרטי דינים אלו באיזה אופן אוסר דרך אויר ובאיזה אופן אינו אוסר, נתבארנו בשו"ע לקמן (סי' שעה ס"ב, וסי' שעו ס"ב-ג, ובביה"ל שם ד"ה שאין).

[משנ"ב ס"ק מח]

אם העליונה מכנגדת ממש נגד התחתונה, וכשהיא צריכה לך לזלזל

הלכות שפת סימן שנה שנו

באר הגולה

רח

ס משנה בערוכו
פ"ו וברמב"ם לה רב
וכפרוש רש"י שם
בש"ס
ע דוקמפ"ש לה רב
ש"ש ש"ס פ פרוש
שקליונה משתפ"ש
דרך התחנה גומת
דא"ס גלה צ טור
מפשמעות הנקרא
ש"ס ק ש"ס וגס"פ
מפשמעות הנקרא

אף-על-פי שהיו שם צמקים עשנה (מדיכי): ה (מב) והיו שתי גזוזטרואות זו למעלה מזו, (מג) משוכה זו ממנגד זו מצט (מד) ואינה (טו) רחוקה ממנגדה ארבעה טפחים, בין אם עומדת תוך עשנה זו לזו בין יש ביניהם (מה) יותר מגבה עשר אמות, "עשו לעליונה מחיצה בשתפות משל שניהם ולא עשו לתחתונה כלל, שתייהן אסורות בה עד שיערבו, (מו) וכל-שכן אם עשו שתייהן לתחתונה ששתייהן אסורות עד שיערבו²⁸, צ אכל כל אחת מהן שעשתה לבדה בשלה, (מז) אין האחרת אוסרת עליה (מה) אפלו לא עשתה האחרת בשלה, ק"נן (מט) אם עשו בשתייהן בשתפות משל שניהם, אין אחת אוסרת על חברתה:

שנו דין אמת המים העוברת בחצר, ובו ב' סעיפים:

א *אמת המים (א) *העוברת בחצר, (ב) עמקה עשנה ורחבה ארבעה, *אין ממלאין ממנה בשפת

באר היטב

וכל זה באין רחוק ביניהם ד"ט, אבל ברחוק ד"ט אין התחנה יכולה להשתמש בעליונה אלא בתשמיש ארוך, ולא תשמיש הוא, ע"כ אינה יכולה לאסר על העליונה. ואגבה יותר מ' ביניהם לא קפדינן, דמשמש ע"י זריקה, א"ע"פ שהיא תשמיש קשה:

(ב) עמקה י' וכו'. דבשעור זה נעשה רשות לעצמה והיו כרמלית אפלו בחצר, אבל אם אינה עמקה עשנה או שאינה רחבה ד' אינה כרמלית

באור הלכה

* אמת המים. והוא הדין נהר נח"א: * העוברת בחצר. דע, דלפי המבאר בפוסקים, לאו דוקא שעוברת פה מעולם, דהוא הדין בשנפרץ מאיזה נהר שטר"מים ועוברת דרך החצר משני הצדדים כמו אמת-המים, גם כן דינא הכי; ומכל מקום אפשר, דאם הוא משער שיתעכב המים רק משך יום או יומים, לא גזרו על זה שיהיה כרמלית. וצ"ע עי'41): * אין ממלאין ממנה וכו'. אבל בחצר מותר לטלטל אף אם לא עשו שום תקון, ולא אמרינן שיהיה אסור משום שפרונו במלואו

משנה ברורה

(טו) רחוקה. דממילא שניהם נוחים להשתמש בשניהם ואוסרים וע"י, מש"ה אם עשו מחיצה לעליונה בשתפות אוסרת וע"י, וכ"ש אם עשו שתייהן לתחתונה דעליונה אוסרת על התחתונה, דניחא לה להשתמש בתחתונה ע"י שלשול, אבל אם כל א' עשתה לבדה ואין לה חלק במחיצת חברו אינה אוסרת עליה; וכן אם עשו לשניהם מן השתפות ומ"מ כל אחד משמש בשלו וגלה דעתו דסלקה נפשה מחברתה, שוב אינה אוסרת עליה. ע"ן ש"ס, ומכל מקום אף לדידה (כט) נובל לסמך על דעת הפוסקים המקלין בזה: ה (מב) היו שתי וכו'. אבאר בקצרה, והוא, דבית ועליונה על-גבה העומדת אצל הנהר, ויש להם לכל אחת גזוזטרוא הכולטת לדלות על-ידה מים מן הנהר, אם היו עושים כל אחד מחיצות סביבה כדין המבאר בסעיף א, היו שתייהן מותרות בשפת כל אחד לדלות בשלו אפלו אם לא ערבו יחד; ואם תקנו שתייהן בשתפות רק גזוזטרוא אחת כד"ן, בין לעליונה בין לתחתונה, נחשבינן כשני אנשים הדין בחצר אחת ואסורין שניהם

לא שעברו ביניהן. כמה דברים אמורים, ששתי הגזוזטרואות העומדים זה על-גב זה אינם רחוקים זה מזה במשך הפתל ארבעה טפחים, שנוח תשמישה, אבל אם היו רחוקים ארבעה טפחים, אם-כ"ן כשרוצה בעל התחתון להשתמש בגזוזטרוא העליונה צריך לזרק דלי שלו באויר להלאה דרך ארבעה טפחים²⁹, ותשמיש מפלג בזה אין חשיב לאסור על חברו אף כשלא ערבו ביניהן: (מג) משוכה זו וכו'. רוצה לומר, אפלו משוכה, (ל) וכל-שכן אם עומדת זו כנגד זו בשנה: (מד) ואינה רחוקה וכו'. דברחוקה ממנגדה במשך טוב הפתל ארבעה טפחים, שוב לא אסרי אהדדי³⁰, שאינה יכולה להשתמש אלא על-ידי זריקת הדלי באויר מרחוק, ואינו חשוב תשמיש לאסור: (מה) יותר מגבה וכו'. דאגבה (לו) לא קפדינן, אף-על-פי דהכרח על-ידינו להשתמש בדלי על-ידי זריקה למעלה והיא תשמיש קשה, כיון שאינו משתמש דרך אויר ברחב, חשיבא תשמישה לאסור: (מו) וכל-שכן אם עשו שתייהן לתחתונה. שתשמיש זה נוח יותר לעליונה, שהוא דרך ירידה: (מז) אין האחרת וכו'. הינו (נב) אפלו רגילה להשתמש בשל חברתה בחל, אף-על-פי-כן אינה אוסרת עליה, שעצם הלא קרשות אין ש"ף לה, אם לא שתקנו ביניהן בפרוש שכל אחד תשמש בשל חברו, אז צריכין ערוכ (מח) אפלו לא עשתה וכו'. וכל-שכן אם כל אחת עשתה לעצמה, דאמרת כל אחת להשתמש בגזוזטרוא שלה בלי ערוכ. אף יש אומרים, דכל זה (נג) דוקא בשמשוכות הגזוזטרות זו מזו ואין צריכין לשמש אחת בחברתה, אבל אם העליונה מונגת ממש נגד התחתונה, וכשהיא צריכה לדלות מים יורד הדלי שלה דרך גגב גזוזטרוא התחתונה³¹ ואין ביניהן אויר של עשנה טפחים בגבה, שתייהן אסורות למלאת [רמב"ם]: (מט) אם עשו בשתייהן וכו'. רוצה לומר, דאף דאמרינן לעיל דאם תקנו לאחת בשתפות, שתייהן אסורות למלאת שם כשלא ערבו, הוא דוקא אם תקנו רק אחת ובשניה לא עשו מחיצה כלל, אבל אם עשו תקנו בשתייהן בשתפות, מותרים כל אחת בשלה, משום דאמרינן דכל אחת סלקה נפשה מחברתה כיון שעשתה לה תקון בפני עצמה ונמה שעשתה בשתפות, (נד) אינה טעם היה להם בדרך. וכל-שכן אם עשו רק באחת בשתפות והשניה עשתה מחיצה להגזוזטרוא שלה לבדה, (נה) בנדיא מותר כל אחת למלאת בלי ערוכ, דבהא בנדיא סלקה נפשה מחברתה:

א (א) העוברת בחצר. ודוקא כשהיא עוברת, דהינו שנגנסת לחצר מן צד האחד ויוצאת משם מן צד האחר בנקבים שיש תחת הכתלים, (ב) אבל אם יש לו ברכת מים בחצר ואינה נמשכת מבחוץ³², אינה צריכה שום תקון אפלו רחבה ועמקה הרבה, דכל מה שתוף המחיצות בכלל רשות-החידו הוא: (ב) עמקה עשנה ורחבה ארבעה. דבשעור זה (ג) נעשו המים רשות לעצמן³³ ושם כרמלית עליהם³⁴ כשאר ימים

שערי הציון

פרש [שבת ק' ע"ב] דבור המתחיל 'עושה מקום' דטעם התרא דספינה הוא משום מחיצה תלויה, ואם-כ"ן לדידה ישאר ראות מגן-אברנם על מכוניה, ואם-כ"ן דברי רש"י סותרים אהדדי, וצריך עיון: (כט) דהא אף לדידה אין ראייה שהאונים יחלקו על דעת התוספות בזה, ובפרט שמדברי הרא"ש מוכח דסבר קומוהו, וגם מדברי הר"טב"א בערוכין בסוגיא דגזוזטרוא שהעתיק שם דבר התוספות, מוכח גם-כ"ן דסבינא לה קומוהו בעקר הדיו, דהתרא דמחיצה תלויה הוא אפלו כשאין גבה עשנה, אם-כ"ן בנדיא אין לתקומי בזה: (ל) פשוט, לבר מה שפסי' השלחן-ערוך: אבל כל אחת וכו', בזה יש נפקא-מנה אם עומדת זו כנגד זו בשנה, וכמו שמבאר בסעיף-קטן מח בשם הרמב"ם, ע"ן ש"ס: (לג) מש"ז: (לג) גמרא: (לג) גם בבלבש העתיק דין זה, ובנדיא מקורו הוא מהרמב"ם, ולפלא שלא זכר דכל זה דוקא גם ביניהן עשנה טפחים כמו שמבאר ברמב"ם: (לד) בית-יוסף. והנה הדין הזה נובע מהשור, וע"ן באלה רבה ד"ש ראשונים שחולקין על זה: (לה) גמרא: (לו) גמרא: (לז) בן מוכח מלקמן בהג"ה ופשוט: (ז) רש"י ושאר פוסקים:

הלכות שבת סימן שנו

(ג) אלא-אם-כפן עשו לה (ב) מחיצה גבוה עשרה (ד) בכניסתה וביציאתה ^ביניה טפח ממנה (א) (ה) משקע במים⁶⁵. ואם היתה המחיצה פלה יורדת בתוך המים, צריך שיהיה טפח ממנה יוצא (ו) למעלה מן המים⁶⁶. ואם התחיל לעשות המחיצה (ז) אצל השפה מפל צד ולא חבר אותה (ח) באמצע כדי שיהיו המים נכנסים ויוצאים דרך השם, אם אין ביניהם שלשה טפחים שרי⁶⁷, (ח) דאמרין לבוד, יש ביניהם שלשה טפחים אסור: הגה ואם הנקבים שהאמה נכנס יוצא בהם אינם רחבים שלשה, (ט) אפלו מחיצה אינו צריך (כ"י בשם ריטב"א): **ב** החצר שגפסרצה ושלשונים עובר על הפרצה, ואם אינו במלואו ואין בפרצה יותר מעשרה⁶⁸, (י) מטר (יא) למלאת ממנו ולהכניס לפניה; נפרצה (יא) במלואה או שיש בפרצה יותר מעשרה, האם נשאר במקום שגפסרץ (יב) גדודים ^טגבוהים עשרה⁶⁹ והמים מכסים אותו, *מטר למלאת (יג) ממנו (ד) בחצר⁷⁰, אכל אסור להכניסן לפניה אלא-אם-כפן עשו מחיצה (יד) גבוה עשרה על המים; (טו) לא נשאר גדודים, שוקעים והמחיצה נראית כחצר ואינה נקרת בבית)

באר היטב

הנציאה, ועשה פן כדי שבאותו מקום הפני ילכו המים, אם אותו המקום הפני אינו ג' על ג' הוי כלבוד, עין ט"ו: (ה) למלאת. א"ע שהיא עמקה עשרה ורחבה ד', דכין שנקנס לחצר ואינו יוצא ממנו הוא כבוד שבחצר ומחיצות החצר מתירות אותו, משא"כ באמת-המים שנקנסת יוצאת וחולקת רשות לעצמה והוי פרמלית, ראב"ד וריטב"א, עין כ"י ובט"ו: (ו) בחצר. דפעמים שהמים שוקעים והמחיצה נקרת, אכל בבית אין המחיצות נקרות:

משנה ברורה

ונהרות, ולפיכך פשוטין דרך חצרו אסור למלאת מהן בשבת, אכל אם אין עמקין עשרה⁶⁵ (א) או שאינם רחבים ארבעה, מטר למלאת מהן בלי שום תקון, דבטל הוא לגבי רשות-היחיד: (ג) אלא-אם-כפן עשו וכו'. דכין (ד) שמבדילין משאר המים שחוצו לחצר, המים שבתוך החצר בטלין לגבה, דבעלמא הלא קמא לן דכל מה שבתוך המחיצות רשות-היחיד הוא, ורק בזה כשמבדילין עם המים שמבחוץ אמרין דאינם בטלים ונעשו רשות לעצמן, מה שאין פן כשמבדילין, שם הרשות-היחיד עליהם. ומחיצת החצר גופא, (ה) אף אם שקוע הרובה במים אינו מועיל בזה, דבעינן שיהא נראה שנעשה בשביל המים: (ד) בכניסתה וביציאתה. ורצה לומר, במקום כניסת המים לחצר ובמקום יציאת המים מן החצר, והכל בפנים על (ו) פני רחב אמת-המים: (ה) משקע במים⁶⁵. לחלק בין המים שבחוץ

באור הלכה

לכרמלית, משום דאמרין דדפני האמת-המים שהם עמקים עשרה נעשו מחיצה להפסיק בניה ולחצרו. ולענין לטלטל בחצר, אפלו אם היה נפרץ קתלי החצר כנגד האמת-מים משני הצדדין ביתר מעשרה, גס-כפן שרי לטלטל בחצר, שהרי החצר מוקף מארבעה רוחות¹⁵¹ והדגו ג' קתלי החצר, ודפן הרביעי הוא מאמת-המים גופא, כנ"ל. סגן-אברהם בשם הראב"ד. ולפלא על החי"אדם בסימן נג שהעתיק דין זה רק בנפרץ מצד אחד מקתלי החצר, דפשוט דלפי טעם הראב"ד אפלו בנפרץ משני הצדדין. עוד כתב המגן-אברהם, דהא דאמרין שדפני האמת-המים נחשב לדפן להמיר הטלטל בחצר הוא אפלו במשפע, אכן דוקא אם מחלק עשרה טפחים מתוך ד', אמת, אכל אם משפע ביותר, שמתלקט עשרה מתוך חמש אמות, לא הוי כמחיצה וממילא אסור לטלטל בחצר: * מטר למלאת ממנה בחצר. פרט זה אינו מטעם מקל הפוסקים²⁰, עין בבית-יוסף שהוא רק לשיטת התוספות והרא"ש, ובריטב"א כתב על פרושם דהוא דחק גדול, ואפשר משום שהוא מלקא דרבנן ספק השלחן-צירוף עליהם:

שהם פרמלית למים שבפנים: (ו) למעלה מן המים. כדי שיהיה נקרת קצחו¹⁶⁰ המחיצה הפפסיקתו¹¹: (ז) אצל השפה מפל צד וכו'. פרוש, שבצד הכניסה ובצד הנציאה עשה מחיצה (ז) לרחב האמה, אלא שלא עשה מחיצה בצד הכניסה פלה בחתיכה אחת אלא בשתי חתיכות, דבאמצע המחיצה הניח מקום פנוי וכן במחיצה של צד הנציאה: (ח) דאמרין לבוד¹². ומטעם זה, אפלו הניח הרבה חללים ביניהם, כגון שעשה המחיצה מקנים ובין כל אחד ואחד היה פחות משלשה¹³, שרי ח"א: (ט) אפלו וכו'. דכל מה שפחות משלשה אמרין לבוד. ונראה דבזה אפלו אם מצד השני הוא רחב שלשה אף-על-פי-כן אינו צריך תקון¹⁴, פנין דמצד אחד הוא קטנים לגמרי, וכעין לשו"תם העוברת בתוך החצר, המבאר בסעיף א, דבכאן פנין שנקנס לשון היס בחצר ואינו יוצא ממנה לצד אחר, הוא כבוד שבחצר ומחיצות החצר מתירות אותה¹⁵ [דכין שלא נפרץ יותר מעשר, הוא בכלל פתח, דהוי כאלו המחיצות קנימן]. מה שאין פן באמת-המים שנקנסת יוצאת תחת קתלי החצר משני הצדדים, חולקת רשות לעצמה והוי פרמלית: (יא) במלואה. הינו כל כהלל החצר שלצד המים: (יב) גדודין גבוהין עשרה. דבזה נחשב כאלו המחיצות עדין קנימות: (יג) ממנו בחצר. דפעמים (ט) שהמים שוקעים והמחיצה נקרת, ולכן אף כשאין המים שוקעים המירו חקמים, מה שאין פן בבית שהוא רחוק מן המחיצה, ועולם אין המחיצה נראית אפלו כשהמים שוקעים: (יד) גבוה עשרה. ורחבה של המחיצה אין צריך על-פני פל הפרצה, ורק שיסתם השטח עד שלא ישאר אלא עשר אמות פרוץ דהוא שעור פתח: (טו) לא נשאר גדודים וכו'. ורצה לומר, שלא

שער הציון

(ג) עין באר היטב שכתב דאם אין רחבים ארבעה אף שעמקין עשרה בטל הוא לרשות שעומד בתוכה, ואי ברשות-הרבים הוי רשות-הרבים, ודקן זה מלשון מגן-אברהם שהעתיק מרש"י ערוכין פ"ז דבור המתחיל 'שלא', משמע פן כלאוה מדכרין, אכל באמת הדין פשוט דאם הוא (בבוא) [עמק] עשרה ואינה רחבה ארבעה ועומדת ברשות-הרבים הוי מקום-פטור, דאין לנו עמק עשרה ברשות-הרבים שיחשב ברשות-הרבים, וכן מוכח ברמב"ם פ"ק ד הלכה כד, וביותר באורו בפרוש המשנה מאב"ד להדיא פ"דבריו, ורש"י דערוכין ה"ל פ"שכתב 'אם עוברת ברשות-הרבים הוון רשות-הרבים' וכו', על-דברת דלא קאי רק אלא הנה עמק עשרה, דבעלמא פרמלית הוא וכמים הוא בטיל לרשות-הרבים, ועל זה מביא הראשון ממקרא בסוף דבריו, עין שם, אכל בעמק עשרה ואינו רחב ארבעה, פשוט דלא הוי אלא מקום-פטור: (ד) אחרונים: (ה) פרי-מגדים ושא"א: (ו) רש"י: (ז) ב"ח ט"ו, ולא בבית-יוסף: (ח) מגן-אברהם בשם פוסקים: (ט) מגן-אברהם:

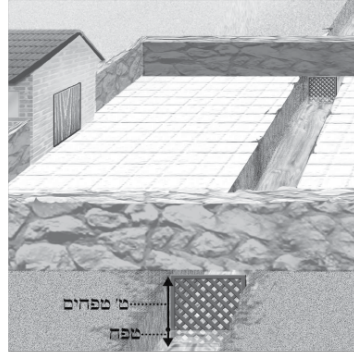
הלכות שפת סימן שנו

ביאורים ומוספים

[שו"ע ס"א]

עשו לה מחיצה גבוהה עשויה בכניסתה וביציאתה ויהיה טפח ממנה משקע במים⁵.

5 כזה

[משנ"ב ס"ק ב]

אבל אם אין עמקין עשור⁶.

8 ובאופן זה שאמת המים אינה עמוקה י' טפחים, כתב החזו"א (א"ח סי' קג ס"ק טז) שאפילו אם היא רחבה יותר מעשר אמות שיש בה שיעור פירצה, מותר למלאות ממנה בלא שום תיקון, כיון שכולל החצר שעובר על גבי האמה מתיר את האמה מדין מחיצה תלויה שמתרת במים. ואף על פי שמחיצה תלויה במים אינה מתירה אלא כשעשה את המחיצה לשם כך [כמבואר בשו"ע לעיל (סי' שנה ס"ב) ולהלן במשנ"ב (ס"ק ג)], וכאן הרי לא נעשה כותל החצר לשם כך, מ"מ כשאין עומק המים י' טפחים אין צריך שתיעשה המחיצה לשם המים.

[משנ"ב ס"ק ה]

משקע במים⁹.

9 וכתב החזו"א (א"ח סי' קג ס"ק ז) שלפי דעת הרשב"א והריטב"א (עירובין פו, א) שפירשו שהטעם שצריך לשקע טפח בבור העומד בין שתי חצרות, הוא משום שאם אין המחיצה יורדת לתוך המים נחשב כאילו המים של שתי החצרות מעורבים, אם כן בנדון שלפנינו שהמחיצה באה כדי לגדור את הרשות מכרמלית, אין צריך שיהא משוקע במים או יוצא מהמים טפח. והשונה הלכות (ס"ג) כתב, שלפי מה שכתב החזו"א (שם וס"י קיב ס"ק ד, וס"י קיג) יש מקום להקל כשיטות אלו, ומ"מ מבואר בדברי החזו"א שם שאם אפשר לתקן ראוי להחמיר.

ולענין לטלטל בתוך אמת המים, כתב בשו"ת גינת ורדים (הספרדי, א"ח כלל ג סי' כב-כד) שאין צריך לזה שיקוע טפח, ולא הצריכו שיקוע אלא כדי לשאוב מים מהאמה לחצר.

[משנ"ב ס"ק ו]

כדי שיהיה נקרת קצת¹⁰ המחיצה הפפסיקתן¹¹.

10 ואם אין המחיצה ניכרת אלא לפעמים כשהמים שוקעים, כתב הדעת תורה שלבאורה מדברי הרא"ש (עירובין פ"א סי' טז) משמע שהמחיצה מועילה. אמנם, הקרבן נתנאל שם (אות פ) כתב שאין זה מועיל, וכונת הרא"ש לומר שאף שלא כל הי' טפחים ניכרים, מ"מ מועיל, כיון שפעמים כשהמים שוקעים ניכרת כל המחיצה. ואם עשו סכר מעל המים, כתב הדעת תורה שאף לדעת הקרבן נתנאל מועיל, אף על פי שלפעמים המים עולים ומכסים את המחיצה, כיון שהכל יודעים שיש כאן מחיצה לחלק את המים.

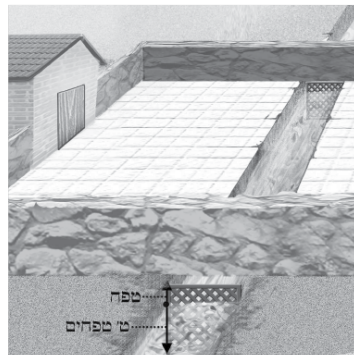
11 ואם עשו פי תקרה מעל המים, כתב הפמ"ג (משנ"ב ס"ק א) שמשמע שאינו מועיל, אף על פי שלגבי בור ובאר שבין שתי חצירות פסק השו"ע לקמן (סי' שנו ס"א) שמועיל. ובטעם הדבר כתב שם (א"א ס"ק ב), שפי תקרה מועיל לחלק את המים שלא יחשב שכל אחד דולה מחלק חבירו, אבל אינו מועיל להיכר, וכאן שהטעם משום היכר לא מועיל פי תקרה. מאידך, בשו"ת נפש חיה (א"ח סי' כד) כתב, שמועיל פי תקרה בכניסה לאמה, כמו בבור ובאר שבין שתי חצירות.

המשך בעמוד הבא

[שו"ע שם]

ואם היתה המחיצה פלה יורדת בתוך המים, צריך שיהיה טפח ממנה יוצא למעלה מן המים⁶.

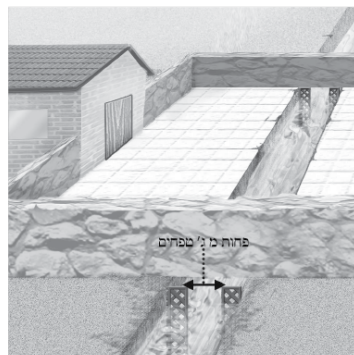
6 כזה

[שו"ע שם]

ואם התחיל לעשות המחיצה אצל השפה מפל צד ולא חבר אותה באמצע וכו', אם אין ביניהם שלשה טפחים שרי⁷.

7 כזה

הלכות שבת סימן שנו

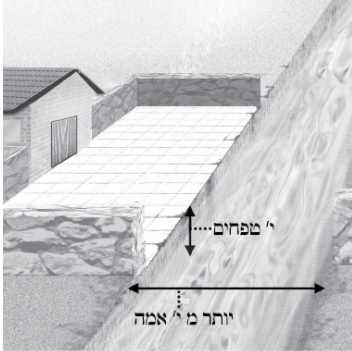
ביאורים ומוספים המשך

14) ודעת החזו"א (א"ח סי' קג ס"ק כב) שבאופן זה צריך תיקון בצד שרחב ג' טפחים, ורק אם משני הצדדים רוחב הנקבים הוא פחות מג' טפחים הרי זה מותר.

[ביה"ל ד"ה אין]

אפילו אם היה נפרץ פתלי המצר כנגד האמתים משני הצדדים בנתר מעשה, גם כן שרי לשלטל במצר, שהרי המצר מקף מארבעה רוחותיו¹⁵.

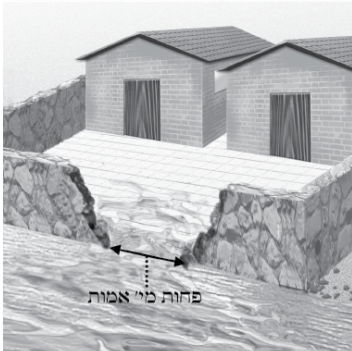
15) כזה

[שו"ע ס"ב]

הצר שנקרצה ולשון ים עובר על הפרצה, אם אינו במלואו וצ"ח בפרצה יותר מעשרה¹⁶.

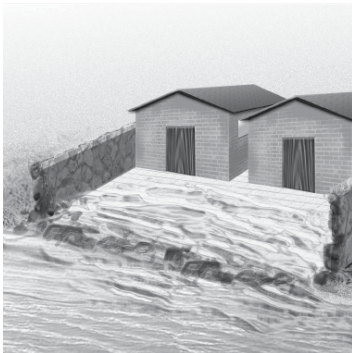
16) כזה

[שו"ע שם]

אם נשאר במקום שנפרץ גודדים גבוהים עשרה¹⁷.

17) כזה

המשך בעמוד הבא

[משנ"ב ס"ק ח]

דאמרינן לביד¹².

12) ובטעם הדבר שהצריך השו"ע שלא תהיה הפירצה יותר מג' טפחים שיהא בה דין לבוד, ולא התיר בפירצה עד עשר אמות מדין פסים שמועילים להתיר בחצר [כדלקמן בשו"ע סי' שסג ס"ב], כתב התוספת שבת (ס"ק ח) משום שטעם היתר פסים הוא שעל ידי הפסים אנו רואים את המקום הפרוץ כפתח ולא כפירצה, ולכן כאן שבמקום הפרוץ עוברת אמת המים, לא שייך שיחשב לפתח.

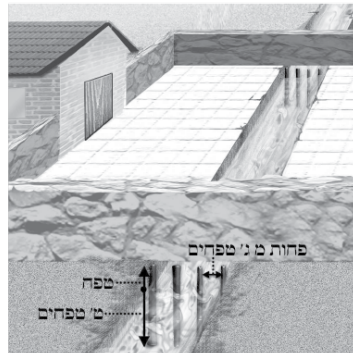
והחזו"א (א"ח סי' קג ס"ק ב ה וכו') כתב, שמה שהצריך השו"ע שלא תהיה הפירצה יותר מג' טפחים, הוא דוקא באופן שתיקן את הפירצה שבפתח האמה במחיצה תלויה, שאו מן הדין אין דינה כמחיצה אלא שהקלו במים, ולא הקלו אלא במחיצה שגודרת את כל הפירצה ולא בפסים, אבל אם העמיד מחיצה מקרקע האמה עד למעלה מן המים טפח [ולדעת הרשב"א והריטב"א שיובא להלן ס"ק י, אין צורך טפח מעל המים], יתכן שיהיה מותר עד פירצה שרוחבה עשר אמות. וכתב, שיתכן שלענין שיעילו הפסים להתיר את הפירצה, יש להחמיר שתהיה המחיצה גם גבוהה ג' טפחים למעלה מן המים, וסיים בצ"ע.

אמנם כתב שם, שמה שמועילים פסים שבתוך המים להתיר עד עשר אמות, היינו דוקא באופן שבצד אחד של האמה תהיה המחיצה שבתוך המים עומד מרובה על הפרוץ, משום שאמה זו שעומקה ג' טפחים ורוחבה ד' נחשבת רשות בפני עצמה, וצריך שיהיה לה שלש מחיצות שהעומד בהן מרובה על הפרוץ, ואם לא תהיה המחיצה עומד מרובה על הפרוץ, נמצא שרשות זו פרוצה משתי רוחות. אמנם באופן שבצד אחד האמה נעשית צרה, אם הן מצירות בשיעור תל המתלקט, דהיינו שבכל ד' אמות של אורך המחיצה נעשית האמה צרה ג' טפחים, אפשר לידן את המחיצות של אורך האמה שהן גדרות גם את רוחבה על ידי שהן מצירות את האמה. עוד כתב שם, שמה שמועיל להתיר על ידי פסים, הוא דוקא כשאין האמה שבחצר גדולה יותר מבית סאתיים. ואף אם האמה שבחצר גדולה יותר מבית סאתיים, משמע בדברי החזו"א שם (ס"ק כב) שאם המים ראויים לשתיה או לרחיצה הרי זה מותר.

[משנ"ב שם]

כגון שצ"ע המחיצה מקנים ובין כל אָמֵד וְאָמֵד הִנֵּה פְּחוֹת מְשֻׁלְשָׁה¹³.

13) כזה

[משנ"ב ס"ק ט]

וְנִרְאֶה דְּכֵּן אֶפְלוּ אִם מֵצֵד הַשְּׁנַי הוּא רָחֵב שְׁלִשָּׁה אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ צָרִיךְ תִּקּוּן¹⁴.

הלכות שפת סימן שנו

ביאורים ומוספים המשך

[משנב ס"ק יא]

אף-על-פי שהיא עמקה עשנה ורחבה אך ענה. ואינו דומה לאמת המים (18).

18 דברי המשנב שחילק בין אמת המים (שבס"א) ללשון ים הנכנס לחצר, הם בשיטת הרשב"א והריטב"א (עירובין יב, ב) שכתבו שאם אמת המים היא עמוקה ורחבה ד', אסור למלאות ממנה עד שיגדור את האמה עצמה מב' צדדיה, ובלשון ים, אפילו אם הוא עמוק ורחב ד', אין צריך שום תיקון, מפני שכותלי החצר שבצדיו מתיירים אותו. ובטעם הדבר כתבו, שאמה שהיא נכנסת וירצאת משני צידי החצר, הריהי נחשבת רשות לעצמה, אבל לשון ים שנכנס מצד אחד ואינו יוצא מהצד השני אלא מתעכב בחצר, הרי הוא כחלק ובר שבבית ובחצר שאינו נחשב לרשות בפני עצמו, ונותר על ידי מחיצות החצר.

והביאו שם את דעת התוס' והראב"ד, שפירשו את החילוק בין אמת המים ללשון ים באופן אחר, שבאמת המים מדובר שהיא עמוקה ורחבה ד', ולכך היא נחשבת רשות לעצמה ואינה בטלה לחצר, אבל בלשון ים מדובר שאין הלשון עמוק ורחב, ולכן הוא בטל לחצר. ולשיטתם אם לשון ים עמוק ורחב ד', הריהו נחשב רשות לעצמו ואינו בטל לגבי החצר, אף שאינו יוצא מצידה השני של החצר, וכיון שאינו בטל נמצא שהוא פרוץ ברוח הברייתא לברמלית, ואסור למלאות ממנו מים. ודעת החזו"א (א"ח סי' קיא ס"ק א) להחמיר כדעה זו.

ואם יש חק עמוק ורחב ד' טפחים שנכנס לחצר [אפילו בלא מים], כתב החזו"א (שם, ובסי' קג ס"ק א) שדינו תלוי במחלוקת ראשונים זו, שלדעת הרשב"א והריטב"א החק בטל לחצר ונותר על ידי מחיצות החצר שבצדדים, ולדעת התוס' והראב"ד הריהו חולק רשות לעצמו, ואסור לטלטל בו כיון שהוא פרוץ ברוח הברייתא.

ובדברי החזו"א מבואר, שפירש שטעם דברי התוס' והראב"ד משום שמחיצות לשון הים מסלקות את מחיצות החצר, ולכך אין מחיצות החצר שבצדדים מועילות להתירו. אמנם בשו"ת אבני נור (א"ח סי' רסג אות ח) פירש, שטעם של התוס' והראב"ד הוא משום שמים שהם עמוקים ורחבים חשופים ואינם בטלים אל החצר, אבל אם המים אינם עמוקים ורחבים, מועילות מחיצות החצר להתיר את החק לכל השיטות אפילו אם החק עמוק ורחב, משום שאין החריץ מסלק ומבטל את מחיצות החצר.

[משנב ס' שם]

ומחיצות הקצר מתיירות אותה (19).

19 ברין זה שמחיצות חצר יכולות להתיר את החריץ אף על פי שהוא עמוק ורחב, נבאר בהערה קודמת שהראשונים נחלקו בדבר. וכתב החזו"א (א"ח סי' קיא ס"ק א) [לשיטתו בהערה הקודמת] נפקא מינה במחלוקת זו, בחריץ שעמוק ורחב ד' טפחים שעובר תחת צורת הפתח, שלדעת התוס' והראב"ד כיון שהחריץ עמוק ורחב ד', כתיב מסלקים ומבטלים את צורת הפתח, ולדעת הרשב"א והריטב"א [שכן פסק המשנב] אינם מבטלים אותה. והחזו"א החמיר בזה להלכה, וכנ"ל. מאידך בשו"ת ישועות מלכו (א"ח סי' כט) כתב, שלענין צורת הפתח לכל הדעות מחיצות החריץ מבטלות את צורת הפתח שמעליהן. ובשו"ת חתם סופר (א"ח סי' פז) כתב שיש להקל בצורת הפתח העוברת מעל אמת המים שהיא עמוקה ורחבה ד', ופירש שכותלי החריץ אינם מסלקים את הקנים של צורת הפתח מלהתיר את אמת המים.

ואף לדעת הרשב"א והריטב"א [שהמשנב נקט להלכה כשיטתם] שאין החריץ נחשב כרשות לעצמו, היינו באופן שצורת הפתח עומדת על הקרקע, ויש בקרקע חריץ שעובר תחת צורת הפתח, אבל באופן שיש שני הרים סמוכים זה לזה, ופני ההרים זקופים באופן שהם בשיעור תל המתלקט [שההר עולה וי' טפחים לכל ד' אמות] שהם נחשבים כמחיצה ניצבת ולא כקרקע, והעמיד את הקנים של צורת הפתח אחד על הר זה ואחד על ההר השני, כתב בשו"ת האלה לך שלמה (א"ח סי' קנד) שלכל השיטות אין זה נחשב לצורת הפתח, כיון שמקום הילוך האנשים הוא בחריץ שבין ההרים, ונמצא שהקנים מונחים למעלה מג' טפחים ממקום הילוך האנשים, ואינו נחשב שיש צורת הפתח למקום הילוך האנשים. מה שאין כן בחריץ שעובר תחת צורת הפתח, שמקום הילוך האנשים הוא למעלה ולא בתוך החריץ, והקנים מונחים במקום הילוך האנשים, נחשב שיש כאן פתח, והחריץ בטל לרשות.

מאידך בספר מעשה איש (ח"ג) הביא בשם החזו"א [מכתבי רבי יעקב אידלשטיין]. שאפילו אם קנה אחד עומד על הר שמתלקט וי' מותר ד' והקנה האחר עומד על הקרקע הרי זה כשר [ועיקר הדבר מבואר גם בחזו"א (א"ח סי' קיא ס"ק ב-ג) לענין פסי חצר, ומשמע שם שכך הוא הדין גם לענין צורת הפתח, וראה עוד בחזו"א (שם סי' ע' ס"ק יח) שכתב שאין להניח את קנה הצורת הפתח על מדרגה הסמוכה לכותל, ולפי מה שנתבאר צריך לומר שכוונתו רק כשהקנה בסמוך לכותל, שאז נחשב כמו שמונח בכותל והכותל עצמו אינו חלק מהרשות, אבל אם הניח על סתם מדרגה כשר אף שהיא גבוהה מקרקע הרשות, וכתב שאין בזה חסרון של מחיצה תלויה, אף שהקנה אינו עומד על הקרקע של הרשות. והוסיף, שכל זה רק אם אין הקנה גבוה וי' טפחים מקרקע הרשות, אבל אם הוא גבוה וי' טפחים, נחשב שהוא ברשות אחרת, ואינו יכול להועיל לקרקע הרשות. [וראה שם עוד דעת הגרי"ז סולוויצק בזה].

ובאופן שיש חריץ תחת צורת הפתח, שלדעת החזו"א אין צורת הפתח מועילה לתקן את החריץ, כתב בספר חידושים וביאורים (סי' ב' ס"ק יא) שצורת הפתח אינה מועילה גם לגבי הרשות, כיון שאומרים במחיצות החריץ 'גור אסיק מחיצתא', והרי זה כאילו הקנה עומד מאחורי כותלי הרשות [וכן מבואר בשו"ת ישועות מלכו שם]. וראה בקונטרס תיקון עירובין שבספר בינת שמחה (סי' ג) שהאריך בזה.

[ביה"ל ד"ה מתח]

קנט זה אינו מסקן מקל הפוסקים (20).

20 מבואר בדבריו שגם בחצר היה מקום להחמיר לאסור, אלא שיתכן שהשו"ע סמך על שיטת התוס' והרא"ש להתיר משום שהוא מדרבנן. אמנם החזו"א (א"ח סי' קג ס"ק ז) כתב, שמה שכתב הריטב"א לאסור הוא לדעת רש"י, אבל הריטב"א עצמו סובר (עירובין פו, א) שדוקא בבור שבין שתי חצירות צריך לשקע את המחיצה במים טפה, או שאם המחיצה במים צריך שתבלוט מעל גובה המים טפה, שכיון שבני שתי החצרות שותפים במים הרי המים כמעורבים, אבל במקום שהאיסור הוא משום שהמים פורצים לברמלית [נגון בגזוה"א ובאמת המים]. אין צריך שהמחיצה תהא שקועה במים וכן אין צריך שתבלוט מעל המים. וכתב החזו"א, שלפי זה גם בלשון ים אין צורך שתבלוט המחיצה מעל המים. ובמקום אחר (שם סי' קיב ס"ק ד) כתב, שלהלכה יש להקל כדעת הריטב"א אפילו להביא את המים אל הבית. ומ"מ אם אפשר לתקן, ראוי לחוש להחמיר כדעת רש"י שהביא השו"ע.

הלכות שבת סימן שנו שנו

(טז) אסור אפלו למלאות (י) בחצר:

שנו דיני חצר פחות מארבע אמות וביב, ובו ג' סעיפים:

א משנה שם
ב עירובין פ"ח ב טור,
וכן קטב הרישב"א,
וסי' שם, דאדום
לחטאפק
ששוי
סאתים מים, וכי
מסתפק טפי לא
שכיח הוא ולא זני
בה רבנו

א (א) *החצר שפחותה מארבע אמות על ארבע אמות (ב) שהיא סמוכה לרשות הרבים, אין שופכין לתוכה מים בשבת (ג) בימות החמה, שפיון שאין בה ארבע אמות אין סאתים מים שאדם עשוי להשתמש בכל יום ראוי לכל על כה וכו' כאלו שופך לרשות הרבים, לכה צריך לעשות גמא *שתהא חללה מחזקת סאתים הגה (ד) וכל גמא שהיא חצי אמה על חצי אמה ברום שלשה חמשי אמה מחזקת סאתים (רמב"ם), בין אם יעשנה בפנים בחצר או (ה) בחוץ, אלא שאם יעשנה בחוץ צריך (ו) לכסותה בנכרים⁴¹, (ז) כדי (ח) שתהא מקום-פטור *ויפלו המים מידו למקום-פטור, וכיון שיעשנה גמא (ח) *יכול לשפך בה כל מה שירצה; ואם אינה מחזקת סאתים, לא ישפך

באר היטב

פשוט שאסור לשאב מים שם כי הוא ממלא מים במקמלית לחצר שהוא ר"ה ובה לא מהני עירוב ורבים נכשלים בזה, עכ"ל:
(ב) לכסותה. שאם לא יכסנה ה"ל ר"ה ואם ע"מ ג' הוי כמלית, אכל אם היא מכסה אין לה אלא מקום-פטור:

באר הלכה

* חצר שפחותה וכו'. מורי שהמים שנשפכו בחוף החצר יורדין תחת כתל החצר לרשות הרבים, אכל אם מבנה תחתית החצר בטוב והמים לא יזוב שם, בודאי שרי. וכן משמע בעבודת-הקדש: * שתהא חללה מחזקת סאתים. וצריך שיהיה החלל מזויק סאתים קדם שיציעו המים להנצב שעל פתה שבו יוצא הקלות לרשות הרבים, שאם הנצב סמוך לקרקע של הגמא, אם כן תכף ששופך לתוכה מעט מים יצא לחוץ על ידו (רבנו יהונתן פירושו. ועין ברש"י דבור הפתחיל מן הנצב, וברשב"א. ומקל מקום לדינא קרוב הדבר גם הם מודים לדברי רבנו יהונתן, וכן פרש הפרטנורה), מיהו, בירושלמי על מתנייהו ז' לא משמע פטור רבנו יהונתן לכאורה, עין שם: * ויפלו המים מידו למקום-פטור. בבית יוסף בשם הרישב"א איתא דחלל הגמא נחשב כרשות היחיד, דכיון דפי הגמא הוא בחוף החצר הוי הגמא בכלל חורי רשות היחיד, ומשלחן צדוף משמע דאף כשהוא עושה פי הגמא בחוץ, כל שסמכה לחצר ואין ביניהם רשות הרבים הוי הגמא ששופך בה מקום-פטור (פ"מ ג). ולעניות דעתי לא נהיאת דבריו כלל, דאף לדעת השולחן צדוף בעיני שיעשה פי הגמא מבפנים, וכן משמע פשוטית המשנה דאורי לענין שפרכת המים בחוף החצר, וכן בעבודת-הקדש וברבנו ירחם משמע בן, וגם עקר דינו לא ידענא, אי שרי לשפך מים מבחוץ לתוך הגמא אחרי שעקר חלל הגמא מכסה בנסרים ומעלה הוא רשות הרבים, אשו אם יש סדק בכסוי הגמא לשפך המים בתוכה יתבטל ממקום זה מלמעלה שם רשות הרבים? ולכאורה אדרבה, אם הגמא מגלה יש עליה שם מקום-פטור כשאינה רחב ארבעה על ארבעה או שם פרמלית פשאינה גבוה עשרה, אכל כשסמכה בנסרים מאי מהני; ויבטלמא פרוש הרמב"ם, שעושה כמין קבה מלמעלה במקום הזה, בודאי לא ניתא להלוק, אכל לפי מה שכתב בשולחן צדוף שמכסה בנסרים, צריך עיון בעקר דינו אם מטר בזה. ובעקר סקרת הרישב"א שפיון שפיה בחצר מקרי חורי רשות היחיד, עין במאמר מרדכי ובבית מאיר שפסקו בזה⁴²: * יכול לשפך בה וכו'. הניו שפטר לשפך בחצר,

(י) בחצר. כלומר דאסור לטלטל בחצר. ואם הלשוני'ם עמק עשרה הוא נחשב למחיצה ומטר לטלטל בחצר, אכל אסור למלאות מפניו כיון שאין מחיצה על גבו בינו לבין המים שבחוץ שהרי נקריז במלואו והים הוי כרמלית, ראב"ד ורא"ש. פתח בחי' טו': באתו מקומות שיש נטר סמוך לתצרות,

משנה בורה

נשאר גרודים גבוהים עשרה: (טז) אסור אפלו למלאות. והוא הדין (י) לטלטל בחצר, כיון שהוא פרוץ יותר מעשר למקום האסור. במה דברים אמורים, כשאין לשון הים עמק עשרה, אכל אם הלשון עמק עשרה, שהמים שטפו קרקעית החצר ונעשה גמא עמקה עשרה טפחים, דפני הגמא גופא נחשב למחיצה בין המים ובין החצר (א) ומטר לטלטל בחצר, אכל אסור למלאות מקנה, כיון שאין מחיצה על גבה בינו לבין המים שבחוץ:

א (א) חצר וכו'. כלל הדברים הנאמרים בסימן זה הוא פה: (ב) לפי ששעריו חז"ל, שכל אדם הוא צריך להשתמש בכל יום סאתים מים לרחץ בהם פניו ודיו ורגליו ושאר ענינים הצריכים לו, וכבר נודע דבשבת אסור לשפך מרשות היחיד לרשות הרבים או לרמלית, ודרך כל אדם לשפך שופכין שלו לחצרו הסמוך לביתו שהוא רשותו והוא גם כן רשות היחיד, ומוציא מרשות היחיד לרשות היחיד, ושערו חז"ל דסאתים מים נבלעים בקרקע של ארבע אמות על ארבע אמות ואינם מטנפים הקרקע של החצר, וכיון שכן, אין מקפיד עליהם שיצאו לחוץ דוקא, ואז אפלו אם יצאו אחר כך לחוץ לא היתה מחשבתו לכה, ובשבת בעיניו מלאכת מחשבת, ולא הוי כאלו מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים; אכל אם הוא פחות מארבע אמות על ארבע אמות, דאז הסאתים מים מרבים ואינם נבלעים בקרקע ונעשה החצר רפש וטיט ודעתו קצה בזה בימות החמה, שדרך כל אדם להקפיד על חצרו שיהיה נקי, ולכה ניתא לה שזוכו משם לחוץ, ואם יצאו לחוץ נהנים מחשבתו, ויש לגזר שמא ישפך להדיא מרשות היחיד לרשות הרבים⁴³, ולכן צריך לעשות לחצר גמא שהיא מחזקת סאתים, ואז כשישפך לתוך החצר אינו מקפיד עליהם שיצאו לחוץ, כיון שאפשר להם לירד ולגנוס בגמא ולא יתטנף חצרו, ועל כן אפלו אם יצאו לחוץ לא הוי כמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים: (ב) שהיא סמוכה לרשות הרבים. לאפוקי כשהיא סמוכה לרמלית, ויכול לקמה בסוף הסעיף: (ג) בימות החמה. שאדם מקפיד על כליו חצרו ומסתמא ניתא לה שיצא לחוץ: (ד) וכל גמא וכו'. והוא הדין שיכול (ז) לשנותה בעמקה ובכרובה, וכן שיהיה חללה מחזקת סאתים: (ה) בחוץ. הניו בעד החצר: (ו) כדי וכו'. וגם כדי שלא יתא תקלה לרבים (ז) ר"מ⁴⁴: (ז) שתהא מקום-פטור. דעל ידי הפסוי מסתלק אותו המקום ממשמשי הרבים⁴⁵, והנה בגונא שצדו בהג"ה, בלא הפסוי הוא גם כן מקום-פטור, והוא פחות מארבע על ארבע, אלא (א) פן יעלה אותו קרקעית העוקה רפש וטיט ויהיה פחות מן שלשה טפחים בגבה ותבטל לגבי רשות הרבים: (ח) יכול לשפך וכו'. ואפלו נתמלאה מערב שבת, (ז) שופך לתוכה, דכיון דמדאורייתא לית אסורא כי אם בשופך להדיא לרשות הרבים, וכן שפיקו חכמים גמא וכו' לשבת, שלא ישפך וישליכם להדיא לרשות הרבים, וכיון דאיבא הפנא על ידי עשיית הגמא, שרי; ומהאי טעמא נמי התייר לשפך כל מה שירצה אף שהגמא מחזקת רק סאתים ובודאי יצאו הנוטרים לחוץ, וניתא לה בזה כדי

שער הציון

(י) מגן אברהם ושא"ב בשם פוסקים: (א) ואין לחש שמא יעלה הים שרטון ויחטבל המחיצה, דמריי שהוא נחוק הרבה משפת הים. מגן אברהם בשם התוספות: (ב) כל על מן הלבוש, ועין שם כי קצרותי: (ג) בגדי ישיע: (ד) אחרונים: (ז) מגן אברהם ושאר פוסקים: